

Sygnatura akt XVIII C 756/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Godlewska

Protokolant: sekretarz sądowy Iwona Kucemba

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 grudnia 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Prokuratora Rejonowego P. w P. działającego na rzecz małoletniej M. J. (1)

przeciwko P. T.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz małoletniej M. J. (1) kwotę 250.000 zł (dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty,
2. w pozostałym zakresie oddala powództwo,
3. koszty procesu wzajemnie znosi między stronami.

SSO Iwona Godlewska

UZASADNIENIE

Pozwem adhezyjnym z dnia 8 kwietnia 2014 r. powód Prokurator Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, działając na rzecz małoletniej M. J. (1), reprezentowanej przez matkę A. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego P. T. na rzecz małoletniej renty w wysokości 1.200 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1 maja 2014 r. do dnia 11 września 2031 r., tj. do uzyskania przez poszkodowaną pełnoletności, płatnej do 10-tego dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu; zasądzenie kwoty 150.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej małoletniej na skutek śmierci jej biologicznego ojca B. J. w dniu 7 lipca 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu oraz kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu. Żądał też zwrotu od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu podał, iż w dniu 7 lipca 2013 r. śmierć poniósł B. J. w wyniku uderzenia przez pozwanego w szyję ostrymi krawędziami częściowo stłuczonej przez pozwanego butelki po piwie. A. K. (matka małoletniej) oraz B. J. mieszkali razem, prowadzili wspólnie gospodarstwo domowe i w 2014 r. planowali ślub. W chwili zdarzenia A. K. była z B. J. w 7 miesiącu ciąży, a dziecko urodziła w dniu 11 września 2013 r. Obecnie matka poszkodowanej mieszka z rodzicami, którzy pomagają jej w wychowaniu córki. Powód podkreślił, że ojciec dziecka przed śmiercią zarabiał ok. 3.000 zł netto miesięcznie, a matka 1.500 zł netto. Powód wskazał, że matka małoletniej nie jest w stanie zaspokoić bieżących potrzeb swojej córki. Szczegółowo wskazano na wydatki związane z utrzymaniem małoletniej. W wyniku śmierci B. J. sytuacja życiowa małoletniej uległa pogorszeniu, a A. K. pogorszyły się możliwości zarobkowe, gdyż sprawuje opiekę nad córką. Poszkodowana została pozbawiona opieki ojca, wsparcia finansowego, emocjonalnego i intelektualnego. Powód podniósł, iż poszkodowana urodziła się po śmierci ojca, co nie oznacza, że nie pojawia się u

niej cierpienia natury moralnej, poczucie krzywdy, osamotnienia, niesprawiedliwości. Podkreślono także, iż na etapie życia prenatalnego poszkodowana odczuwała stres i cierpienie jakich doświadczała jej matka A. K..

W odpowiedzi na pozew z dnia 9 grudnia 2014 r. P. T., działając przez pełnomocnika będącego adwokatem, wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska procesowego pozwany wskazał, że roszczenie powoda w zakresie renty alimentacyjnej na rzecz małoletniej jest wygórowane. Nie kwestionował zasadności wydatków potrzebnych na zaspokojenie potrzeb dziecka. Pozwany stwierdził, że sytuacja życiowa małoletniej nie mogła ulec pogorszeniu, skoro wcześniej w ogóle nie miała miejsca. Tym samym trudno mówić o rzeczywistej bądź potencjalnej szkodzie. Odnośnie roszczenia o zadośćuczynienia pozwany stwierdził, że dochodzona kwota jest wygórowana. Ze względu na fakt, iż pokrzywdzona nie miała okazji poznać ojca i żyć z nim, można żywić usprawiedliwioną nadzieję, że odczucia te nie będą tak drastyczne, jak gdyby ten wypadek miał miejsce w późniejszym okresie jej życia. Pozwany podniósł, że postawa i zachowanie B. J. w dniu 7 lipca 2013 r. spowodowały zabicie w wyniku którego utracił życie, co w konsekwencji należy uznać, że przyczynił się do powstania szkody i krzywd jakich doznała małoletnia.

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2015 r. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2015 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie.

W piśmie procesowym z dnia 19 lutego 2016 r. pozwany podtrzymał stanowisko procesowe zaprezentowane w odpowiedzi na pozew przez jego pełnomocnika. Ponadto oświadczył, że nie posiada żadnych dóbr materialnych, oszczędności oraz nie jest właścicielem bądź współwłaścicielem żadnych nieruchomości i wartościowych ruchomości. Pozostaje na utrzymaniu Skarbu Państwa i sporadycznie wspomagają go rodzice niewielkimi kwotami pieniężnymi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 lipca 2013 r. około godz. 1:40 w P., na ul. (...), działając z zamiarem ewentualnym zabójstwa P. T. uderzył B. J. w szyję ostrymi krawędziami częściowo stłuczonej przez siebie butelki po piwie, którą trzymał w dłoni za jej zwężoną część, powodując rozległą ranę kłuto-ciętą szyj po stronie lewej z uszkodzeniem pnia tętnicy szyjnej oraz przecięcie krtańniczej części gardła i ślinianki pod podżuchwowej, wywołując w ten sposób masywny krwotok zewnętrzny, który doprowadził do śmierci B. J..

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział III Karny w sprawie o sygn. akt III K 35/14 uznał P. T. winnego popełnienia przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i wymierzył karę dożywotniego pozbawienia wolności. Od wskazanego orzeczenia apelację wywiódł pozwany. Sąd Apelacyjny w Poznaniu II Wydział Karny w dniu 22 grudnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 225/14 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął iż P. T. działał w zamiarze ewentualnym i na podstawie art. 148 § 1 k.k. skazano go na karę 25 lat pozbawienia wolności. Postanowieniem z dnia 6 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy w sprawie V KK 271/15 oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną.

Dowód: okoliczności bezsporne, nadto odpis wyroku z dnia 18 czerwca 2014 r. wraz z uzasadnieniem (k. 3 0-52), odpis wyroku z dnia 22 grudnia 2014 r. wraz z uzasadnieniem (k. 60-80), odpis postanowienia SN z dnia 6 listopada 2015 r. (k. 90).

B. J. pozostawał od 2011 r. w związku konkubenckim z A. K.. Wspólnie mieszkali, studiowali i pracowali w P.. Mieszkali w mieszkaniu należącym do rodziców A. K.. Planowali wziąć ślub w 2014 r. A. K. w chwili śmierci swojego partnera była w siódmym miesiącu ciąży. Córkę M. J. (1) urodziła w dniu 11 września 2013 r.

B. J. przed śmiercią ukończył studia na Uniwersytecie Przyrodniczym w P. na kierunku technologia drewna o specjalizacji mechaniczna technologia drewna. Uzyskał tytuł inżyniera. B. J. był zatrudniony w firmie (...) Sp. z o.o. w P. na stanowisku koordynatora stolarni. Firma zajmowała się produkowaniem mebli w kraju i zagranicą i odpowiadała

profilowi studiów przez niego ukończonych. W okresie od stycznia do czerwca 2013 r. jego wynagrodzenie się różnie kształtowało, jednakże oscylowało w granicach ok. 2.000 zł netto. W czerwcu 2013 r. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 3.000 zł brutto, tj. 2.200 zł netto.

Ojciec małoletniej M. przed śmiercią uzgodnił z pracodawcą warunki awansu i miał zostać od sierpnia 2013 r. kierownikiem stolarni. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę 5.000 zł brutto miesięcznie. Z uwagi na jego śmierć spółka zatrudniła inną osobę na to stanowisko, za wynagrodzeniem wyżej opisanym.

A. K. w chwili śmierci swojego partnera ukończyła zaocznie studia wyższe na kierunku pedagogika. Miała podejść do obrony pracy magisterskiej, ale śmierć bliskiej osoby traumatycznie na nią wpłynęła i nie była w stanie podjąć obrony. Tytuł magistra zarządzania oświatą uzyskała dopiero w 2016 r. Na początku ciąży była aktywna zawodowo. Ze względu na ciążę przerwała zatrudnienie.

Po śmierci B. J., A. K. wraz z córką M. przeprowadziła się do swoich rodziców, nieopodal S., nie była bowiem w stanie samodzielnie się utrzymać finansowo i zapewnić sobie oraz córce zakwaterowania. Rodzice pomagali jej w opiece nad córką oraz wspierali finansowo.

Dowód: oświadczenie ze spółki (...) sp. z o.o. (k. 116), zaświadczenie o zarobkach B. J. (k. 161), zeznania świadka A. J. (k. 118-119), zeznania świadka M. J. (2) (k. 163-164), zeznania świadka W. J. (k. 164), zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej A. K. (k. 119-120).

Po śmierci partnera A. K. nie zażywała leków przeciwdepresyjnych. Po roku od tragicznego zdarzenia podjęła terapię psychiatryczną. Od 2015 r. regularnie uczęszcza w ramach NFZ do psychologa.

Małoletnia M. J. (1) urodziła się po dwóch miesiącach od śmierci swojego ojca. Wobec śmierci B. J., nie miała możliwości spędzać z nim wolnego czasu, bawić się. Została pozbawiona możliwości dorastania u boku ojca i dzielenia się z nim swoimi troskami. Poszkodowana ma kontakt z dziadkami (rodzicami jej ojca) oraz z ciotką (siostrą zmarłego). Spotyka się z nimi w święta, podczas uroczystości rodzinnych oraz w dni powszednie. Małoletnia wie, że jej ojciec nie żyje. W domu, w którym mieszka znajdują się zdjęcia jej ojca, wie kto jest na fotografiach. M. J. (1) ma obecnie 3 lata i jest zdrowym dzieckiem, ale przewlekle choruje na infekcje górnych dróg oddechowych. Nie zażywa leków na stałe. M. od września 2016 r. uczęszcza do Publicznego Przedszkola w S.. Jest dzieckiem pogodnym.

Dowód: historie choroby (k. 107-115), zeznania świadka A. J. (k. 118-119), zeznania świadka M. J. (2) (k. 163-164), zeznania świadka W. J. (k. 164), zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej A. K. (k. 119-120).

Matka A. K., aby pomóc w opiece nad wnuczką przeszła na wcześniejszą emeryturę. Jej ojciec nie pracuje. Z kolei rodzice zmarłego nie wspierają finansowo A. K.. A. J. nie pracuje, otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny, alimenty na dzieci oraz dysponuje rentami swoich rodziców. M. J. (2) pracuje zawodowo. Kupują wnuczce prezenty.

Aktualnie A. K. nadal mieszka z rodzicami. Nie ponosi kosztów utrzymania mieszkania, nie pracuje. W okresie od listopada 2014 r. do września 2015 r. była w związku z K. F.. W dniu (...) urodziła córkę Z.. Nie pozostaje w związku z ojcem drugiego dziecka. Samotnie wychowuje córki. A. K. zamierza wrócić do pracy po wychowaniu córek, kiedy młodsza córka Z. pójdzie do przedszkola.

Na rzecz małoletniej M. J. (1) została przyznana renta rodzinna po ojcu B. J. w wysokości 800 zł. A. K. z tytułu samotnego wychowywania dzieci otrzymuje świadczenie rodzinne w wysokości 300 zł miesięcznie. Otrzymuje również ze środków Skarbu Państwa świadczenie dla bezrobotnych matek w wysokości 1.000 zł miesięcznie, które zostało przyznane jej na okres 12 miesięcy. Pobiera świadczenie wychowawcze z programu 500+ na drugie dziecko w wysokości 500 zł. Ojciec drugiego dziecka K. F. przekazuje jej co miesiąc kwotę 500 zł tytułem alimentów na rzecz córki Z., a także pokrywa koszty szczepienia i lekarstw córki Z.. K. F. jest specjalistą ds. sprzedaży i zarabia 1.800 zł netto. A. K. wraz z córkami mieszka w domu jednorodzinnym, w którym zamieszkują także jej rodzice. Jej siostra mieszka w P., w mieszkaniu, w którym mieszkała z B. J.. Koszty utrzymania domu przypadające na małoletnią wynoszą 300 zł.

Koszty utrzymania małoletniej M. wynoszą 1.200 zł miesięcznie. Na powyższą kwotę składają się m.in. : wyżywienie 350 zł, odzież, specjalistyczne obuwie 100 zł, zabawki 30 zł, środki czystości i higieny 30 zł, koszty utrzymania mieszkania 300 zł, lekarstwa 50 zł, opłaty za przedszkole 200 zł (zgodnie z doświadczeniem życiowym), a ponadto inne nieprzewidziane wydatki takie jak wycieczki, urodziny koleżanek, książki, przybory szkolne, prywatne wizyty lekarskie.

Dowód: zeznania świadka A. J. (k. 118-119), zeznania świadka M. J. (2) (k. 163-164), zeznania świadka W. J. (k. 164), zeznania świadka K. F. znajdujące się w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Pruszkowie I Cps 83/16 na k. 11, zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej A. K. (k. 119-120 , 165-166).

Pozwany P. T. odbywa karę pozbawienia wolności w wymiarze 25 lat w Zakładzie Karnym w N.. Przed osadzeniem pozwany studiował w P., nie posiada zawodu. Nigdzie nie pracował, pozostawał na utrzymaniu rodziców. W Zakładzie Karnym pracuje nieodpłatnie. Nie posiada żadnego majątku.

Dowód: dokumenty znajdujące się w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Goleniowie I Cps 71/16, w tym oświadczenie pozwanego złożone na rozprawie w dniu 18 lipca 2016 r.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd doszedł do następujących wniosków.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów. Wskazać jednak należy, że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy były bezsporne. Strony były zgodne co do faktu zajścia zdarzenia z dnia 7 lipca 2013 r., śmierci B. J. i jego skutków.

Oceniając **dokumenty urzędowe i prywatne**, znajdujące się w aktach niniejszej sprawy, Sąd dał im wiarę. Autentyczność oraz treść dokumentów nie była bowiem między stronami sporna, a Sąd nie dopatrył się podstaw, by wątpliwości takie powziąć z urzędu. Nie zmieniał oceny Sądu fakt, że część dokumentów została przedstawiona jedynie w postaci kserokopii: strony nie kwestionowały wzajemnie zgodności przedłożonych kserokopii z oryginałami dokumentów, wobec czego Sąd uznał kserokopie za wiarygodne dowody pośrednie, wskazujące na istnienie i treść dowodów właściwych.

Zeznania świadków A. J., M. J. (2), W. J. Sąd ocenił jako wiarygodne w całości. Zawierały duży ładunek emocjonalny i były spontaniczne. Ich zeznania były konsekwentne, logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Jako osoby najbliższe dla małoletniej (dziadkowie oraz ciocia, jednocześnie jako rodzice i siostra B. J.) posiadali wiedzę odnośnie związku jej matki z B. J., osiągniętych przez niego dochodów, miejsca zamieszkania, dochodów A. K. i jej aktualnej sytuacji życiowej, a także sytuacji małoletniej. Wskazali, że małoletnia wie kim był jej ojciec biologiczny, rozpoznaje go na zdjęciach.

Zeznania świadka K. F. Sąd ocenił jako wiarygodne w całości. Przedstawił sytuację finansową małoletniej i jej matki oraz swoją sytuację zawodową, materialną.

Zeznania przedstawicielki ustawowej małoletniej A. S. uznał za wiarygodne. Jej twierdzenia znalazły potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w aktach niniejszej sprawy. A. K. przedstawiła swoją aktualną sytuację osobistą, finansową, koszty utrzymania małoletniej. Nie podała dokładnie wszystkich kosztów utrzymania córki, niemniej jednak doświadczenie życiowe wskazuje, że mogą one oscylować w granicach kwoty 1.200 zł. Nie ponosi wszystkich kosztów utrzymania córek i mieszkania, gdyż ponoszą je częściowo jej rodzice. Ponadto zeznawała na okoliczność osiągniętych dochodów przez B. J., jego wykształcenia, skutków jego śmierci, a jej zeznania nie były pozbawione emocji, wręcz płakała w trakcie zeznań.

Sąd w zakresie sytuacji osobistej i materialnej pozwanego P. T. oparł się na jego oświadczeniu złożonym na rozprawie w dniu 18 lipca 2016 r. przed Sądem Rejonowym w Goleniowie. Pozwany odmówił składania zeznań i odpowiedzi na pytania zawarte w odezwie.

Sąd oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa i biegłego na okoliczność kosztów utrzymania małoletniej M. J. (1) złożonych przez Prokuratora w piśmie z dnia 22 lutego 2016 r. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa Sąd uznał za zbędne. Małoletnia urodziła się dwa miesiące po śmierci swojego ojca. Nie знаła go wcześniej, stąd nie można stwierdzić jako byłaby ewentualna różnica w rozwoju emocjonalnym i psychologicznym małoletniej. Pozostałe kwestie wpływające na rozmiar krzywdy małoletniej Sąd jest w stanie sam ocenić w oparciu o doświadczenie życiowe, bez potrzeby uciekania się do opinii biegłego. Poza tym M. ma dopiero 3 lata, a przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa wywołałoby u niej zbędny stres. Odnosząc się do drugiego wniosku, Sąd doszedł do przekonania, że jedynym wiarygodnym dowodem obrazującym koszty utrzymania małoletniej jest dowód z zeznań jej matki, który Sąd weryfikuje w oparciu o zasady doświadczenia życiowego. Zdaniem Sądu ewentualnie powołany biegły musiałby ustalić koszty utrzymania dziecka, również z uwzględnieniem zeznań A. K., co oczywiście czyni wniosek bezcelowym i bezzasadnym.

Sąd zważył, co następuje:

Prokurator Rejonowy Poznań – Stare Miasto, działający na rzecz małoletniej M. J. (1) swoje roszczenie wywodził z faktu, iż w dniu 7 lipca 2013 r. P. T. doprowadził do śmierci B. J., ojca poszkodowanej, która urodziła się dopiero w dniu 11 września 2013 r. Domagał się w związku z tym zadośćuczynienia za utratę prawa do życia w pełnej rodzinie, odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem się sytuacji życiowej dziecka na skutek śmierci ojcu oraz renty alimentacyjnej.

W pierwszej kolejności należało zastanowić się nad kwestią legitymacji powoda w niniejszej sprawie. Powód jest Prokuratorem, który wytoczył powództwo na rzecz poszkodowanej – małoletniej M. J. (1).

Zgodnie z art. 55 k.p.c. Prokurator, wytaczając powództwo na rzecz oznaczonej osoby, powinien ją wskazać w pozwie. Nie dotyczy to spraw niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Stosownie do treści art. 12 k.p.c. roszczenia majątkowe wynikające z przestępstwa mogą być dochodzone w postępowaniu cywilnym albo w wypadkach w ustawie przewidzianych w postępowaniu karnym.

Przedmiotem dochodzenia w postępowaniu adhezyjnym mogą być wyłącznie roszczenia majątkowe. Natomiast roszczenia niemajątkowe wynikające z przestępstwa mogą być dochodzone jedynie w postępowaniu cywilnym.

W myśl art. 12 roszczenia te mają wynikać z przestępstwa. Musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy między przestępstwem a dochodzonymi roszczeniami majątkowymi, czyli między roszczeniami dochodzonymi w powództwie cywilnym a zarzutami oskarżenia będącego podstawą sprawy karnej. Osobami uprawnionymi do wytoczenia powództwa cywilnego są: pokrzywdzony, a w razie jego śmierci - osoby mu najbliższe (art. 63 § 1 k.p.k.), oraz prokurator, który ma prawo do wytoczenia powództwa na rzecz tych osób (art. 62 i 64 k.p.k.) – zgodnie z przepisami obowiązującymi w chwili wytoczenia powództwa.

W myśl art. 7 k.p.c. Prokurator, wytaczając powództwo na rzecz oznaczonej osoby, powinien ją wskazać w pozwie. Nie dotyczy to spraw niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Nie ulega wątpliwości, że pozwany P. T. był posiadał status oskarżonego na dzień wytoczenia przez Prokuratora powództwa adhezyjnego 9 kwietnia 2014 r. P. T. został oskarżony o popełnienie przestępstwa z art. 148 § 1 k.k., tj. zabójstwa B. J.. Następnie prawomocnym wyrokiem został skazany za popełnienie przestępstwa. Tym samym nie budzi wątpliwości, iż na skutek swojego zachowania pozwany doprowadził do śmierci B. J.. W chwili śmierci pokrzywdzonego M. J. (1) posiadała status nasciturusa, tj. dziecka poczętego, lecz nie narodzonego. Ojcostwo B. J. było bezsporne.

Wobec faktu, iż prokurator wniósł akt oskarżenia przeciwko P. T. oraz powództwo cywilne, które nie pozostało rozpoznane w procesie karnym, należało wnieść powództwo adhezyjne, co też Prokurator uczynił. W chwili śmierci B. J., małoletnia posiadała status nasciturusa, a zatem Prokurator był uprawniony by w jej imieniu wytoczyć powództwo.

Nie budzi również wątpliwości, że małoletnia M. J. (1) jest ofiarą przestępstwa zabójstwa, w wyniku którego śmierć poniósł jej ojciec.

Przechodząc do meritum sprawy, bezsporne pomiędzy stronami było, że pozwany popełnił przestępstwo określone w art. 148 § 1 k.k., w wyniku którego śmierć poniósł B. J.. Poza sporem pozostawało, że B. J. jest ojcem małoletniej M. J. (1). W chwili śmierci swojego ojca, legitymowała się statusem nasciturusa. Koszty utrzymania małoletniej nie budziły wątpliwości. Spór sprowadzał się do ustalenia, czy zachodzą przesłanki do przyznania świadczeń na rzecz małoletniej, dochodzonych przez powoda oraz czy zachowanie poszkodowanego B. J. przyczyniło się do jego śmierci.

W ocenie Sądu zarzut pozwanego dotyczący przyczynienia się poszkodowanego do swojej śmierci nie zasługiwał na uwzględnienie. Zwykła sprzeczka dwóch dorosłych mężczyzn, będących pod wpływem alkoholu nie miała bezpośredniego związku przyczynowego z zabójstwem. Pomędzy nimi nie doszło do żadnej bójki, czy też chwilowej utraty zdrowia trwającej kilka dni. Poza tym z okoliczności ustalonych w postępowaniu karnym wynika, że pozwany uderzył B. J. w szyję ostrymi krawędziami częściowo stłuczonej przez siebie butelki po piwie, okazując tym samym postawę agresywną wobec poszkodowanego. Postępowanie karne nie wykazało, aby B. J. w jakikolwiek sposób przyczynił się do swojej śmierci (zarówno w toku postępowania I-instancji jak i odwoławczego – uzasadnienia orzeczeń znajdujące się w aktach niniejszej sprawy).

W pierwszej kolejności powód wniósł o zapłatę kwoty 100.000 zł na rzecz M. J. (1) tytułem zadośćuczynienia za krzywdę.

Przechodząc do omówienia roszczenia objętego pozwem należy stwierdzić, że jego podstawą prawną jest przepis art. 446 § 4 k.c. Zgodnie z art. 446 § 4 k.c. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie za krzywdę jest dodatkowym roszczeniem, którego mogą oni żądać obok odszkodowania, określonego w art. 446 § 3 k.c., i nie jest ono rodzajowo odmienne od zadośćuczynienia za krzywdę, o jakim stanowią art. 445 i 448 w zw. z art. 23 i 24 k.c. (por. wyrok SN z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 361/12, LEX nr 1391374).

Krąg uprawnionych do domagania się kompensaty krzywdy odpowiada podmiotom, które mają prawo żądać naprawienia szkody majątkowej na podstawie art. 446 § 3 k.c.

Kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. W wyroku SA w Lublinie z dnia 18 października 2012 r. (I ACa 458/12, LEX nr 1237237) uznano, że na rozmiar krzywdy podlegającej kompensacie na podstawie art. 446 § 4 k.c. mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem jego odejścia (np. nerwicy, depresji), rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy oraz wiek pokrzywdzonego.

Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (wyrok SA w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKA 44/09, LEX nr 523973). Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. W przypadku gdy uprawniony z art. 446 § 4 k.c. stał się osobą samotną, a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny, utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny (wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.).

Stan majątkowy zobowiązanego do naprawienia szkody z art. 446 § 4 k.c. nie jest brany pod uwagę przy orzekaniu w przedmiocie przyznania poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Dobra sytuacja materialna dłużnika pozostaje bez znaczenia dla ustalenia wysokości wyrządzonej szkody,

jak i rozmiaru jej kompensaty w postaci zadośćuczynienia (wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.).

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, iż określając wysokość zadośćuczynienia Sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy. Zadośćuczynienie jest roszczeniem o ściśle niemajątkowym charakterze, mającym za zadanie kompensację doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównania straty poniesionej przez członków rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma też na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą bliskiej osoby. Okoliczności wpływające na wysokość tego świadczenia to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy, skorzystanie z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji, proces leczenia doznanej traumy mający na celu pomoc w odbudowie struktury rodziny i przywrócenie znaczenia każdego z jej członków.

W przedmiotowej sprawie, określając wysokość zadośćuczynienia, Sąd miał na uwadze przede wszystkim to, że poszkodowana M. J. (1) została pozbawiona prawa do życia w pełnej rodzinie. W związku z tym nie było jej dane nawiązać więzi emocjonalnej z ojcem. Małoletnia nie będzie mogła dzielić się z ojcem swoimi troskami i sukcesami, porażkami i zmartwieniami. Przede wszystkim została pozbawiona wsparcia psychicznego ojca. Małoletnia nie zdążyła nawiązać relacji z ojcem, co nie oznacza, że w przyszłości nie pojawią się cierpienia natury moralnej, poczucie krzywdy, osamotnienia i niesprawiedliwości, wynikające m.in. z braku obecności i wsparcia osoby najbliższej, której nawet nie mogła poznać. Małoletnia jedyne wspomnienia i skojarzenia jakie będzie miała po ojcu, to te pielęgnowane przez członków rodziny, związane ze zdjęciami czy odwiedzinami miejsca pochówki. Powyższe może potęgować u niej poczucie straty i krzywdy. Pokrzywdzona została pozbawiona komfortu i poczucia bezpieczeństwa zarówno w sferze finansowej jak w wymiarze emocjonalnym.

Sąd uznał zatem, że wskutek śmierci osoby najbliższej, spowodowanej zawinionym działaniem sprawcy zdarzenia z dnia 7 lipca 2013 r., doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych poszkodowanej w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie i więzi rodzinnych.

Mając na względzie zebrany w sprawie materiał dowodowy, należy stwierdzić, że rozmiar krzywdy doznanej przez M. J. (1) jest znaczny i powinien zostać zrekompenzowany jej zadośćuczynieniem wypłaconym przez pozwanego.

Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd uznał, że adekwatnym do rozmiaru krzywdy małoletniej jest kwota zgłoszona w pozwie w wysokości 100.000 zł, o czym orzeczono na podstawie cytowanych wyżej przepisów.

Kolejno powód domagał się kwoty 150.000 zł tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej małoletniej M. J. (1).

Po śmierci poszkodowanego należy się osobie bliskiej renta od sprawcy, jeśli na zmarłym ciążył obowiązek alimentacyjny wobec niej (art. 446 § 2 k.c.). Niezależnie od renty, Sąd może przyznać osobie bliskiej odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej (art. 446 § 3 k.c.). Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z 9 listopada 2010 r. wskazał, że zakresem odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. objęty jest uszczerbek określany mianem pogorszenia się sytuacji życiowej wskutek śmierci poszkodowanego, wywołanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Nie jest to jednak pełna kompensata całej szkody majątkowej, spowodowanej tą śmiercią i nie obejmuje tych uszczerbków, które podlegają naprawieniu na podstawie art. 446 § 1 i 2 k.c.

Art. 446 § 3 k.c. stanowi, że Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

"Pogorszenie sytuacji życiowej" niewątpliwie obejmuje wszelkie szkody obecne i przyszłe, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Szkody takie zachodzą m.in. w przypadku utraty rodzica przez małoletnie dzieci. W tym przypadku, jeśli nawet świadczenia podstawowe zmarłego na rzecz najbliższych członków rodziny zostaną

zrekompensowane zgodnie z art. 446 § 2 k.c., to jednak pozostanie rozległa dziedzina utraty świadczeń z zakresu wzajemnej pomocy, opieki, wychowania itp., których w ramach odszkodowania z art. 446 § 2 pokryć nie można. Szkody te, jakkolwiek w swej istocie są szkodami niematerialnymi, to jednak w pewnym stopniu są także szkodami materialnymi. Oczywiście ściśle, pieniężne określenie rozmiarów tych szkód, jest niemożliwe i dlatego wchodzi w grę przyznanie "stosownego odszkodowania" na podstawie art. 446 § 3 k.c.

W przeciwieństwie do tzw. utraty samych środków utrzymania, bądź ich ograniczenia, pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. ma zasięg o wiele szerszy. Odszkodowanie to obejmuje szkody, których nie uwzględnia się przy zasądzeniu renty. To bowiem nie tylko aktualny uszczerbek materialny, lecz także utrata możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości lub konieczność ograniczenia planów życiowych. Chodzi bowiem o obiektywne pogorszenie sytuacji życiowej osoby zainteresowanej, choć materialnych strat może ona nie doznać. Są to szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do wyliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. nie obejmuje natomiast krzywdy na osobie.

Podkreślić należy zatem, że pogorszenie sytuacji życiowej, przewidziane w art. 446 § 3 k.c. zachodzi zarówno wtedy, gdy szkody spowodowane przez śmierć osoby najbliższej mają w pewnym stopniu charakter materialny, wykraczający poza ramy art. 446 § 1 i 2 k.c., jak i wówczas, gdy szkody te charakteru materialnego wprawdzie nie mają, lecz polegają na obiektywnym pogorszeniu pozycji życiowej danej osoby w świecie zewnętrznym.

W niniejszej sprawie, mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne, Sąd uznał, że śmierć B. J. spowodowała znaczne pogorszenie sytuacji życiowej jego córki M.. Jego śmierć wywołała bezspornie wielkie trudności życiowe dziecka i poczucie osamotnienia.

Przy ustalaniu wysokości szkody nie mogą decydować te same kryteria co przy naprawieniu szkody na mieniu. Sąd Najwyższy w wyroku z 8 maja 1969 r. (II CR 114/69) wskazał, że pogorszeniem jest również doznanie silnego wstrząsu psychicznego na skutek tragicznej śmierci osoby najbliższej, co pociąga za sobą osłabienie aktywności życiowej, zmniejszenie zarobków i zwiększenie wydatków poniesionych na leczenie lub na pomoc innych osób.

Z kolei w wyroku z 7 grudnia 2009 r. (I CSK 149/09) podkreślił, że przy ustalaniu kwoty stosownego odszkodowania Sąd pierwszej instancji trafnie uwzględnił nie tylko utratę przez powoda możliwości opieki i pomocy ze strony syna w przyszłości, ale również spadek aktywności życiowej powoda - to, że po śmierci syna stał się apatyczny i pozbawiony energii życiowej. Pogorszenie sytuacji życiowej wskutek śmierci osoby najbliższej obejmuje zarówno straty materialne jak i niematerialne wynikające z utraty osobistych relacji ze zmarłym. Straty materialne i niematerialne wzajemnie się przenikają i nie da się ich całkiem od siebie oddzielić.

Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach dotyczących wykładni art. 446 § 3 k.c., nie bagatelizując znaczenia materialnego wymiaru pogorszenia sytuacji życiowej, akcentował trudności w konkretnym wyliczeniu wysokości szkody oraz konieczności uwzględnienia czynnika szczególnego dla tej kategorii szkód, czyli współwystępowania uszczerbku o charakterze niemajątkowym, który oddziałuje na rozmiar straty materialnej. Podkreślał, że łączne uwzględnienie wszystkich elementów powinno prowadzić do rzeczywistego wynagrodzenia tak rozumianej szkody.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że ojciec małoletniej uzyskał tytuł inżyniera - na kierunku technologia drewna o specjalizacji mechaniczna technologia drewna. Zatem uzyskał zawód dający w przyszłości perspektywy dobrej pracy i zarobków. W chwili śmierci zarabiał średnio ok. 2.000 zł netto, niemniej jednak jego wynagrodzenie za okres od stycznia do czerwca 2013 r. różnie się kształtowało, a w czerwcu 2013 r. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 2.200 zł netto (3.000 zł brutto). Z powyższego wynika, że jego zarobki rosły. Ponadto należy mieć na uwadze, że B. J. miał otrzymać awans i uzyskiwać dochody w wysokości 5.000 zł brutto (oświadczenie pracodawcy k. 116). Tym samym nie ulega wątpliwości, że małoletnia została pozbawiona wsparcia finansowego ze strony ojca, którego perspektywy zawodowe i zarobkowe były optymistyczne i rokujące zapewnienie rodzinie bytu na odpowiednim poziomie.

Matka małoletniej w chwili śmierci B. J., nie pracowała. Obecnie też nie pracuje, wychowuje córki. Zatem sytuacja finansowa małoletniej uległa znacznemu pogorszeniu z uwagi na śmierć ojca. Aktualnie A. K. uzyskuje dochód w wysokości 2.300 zł miesięcznie, na który składają się: renta rodzinna małoletniej po ojcu – 800 zł, świadczenie rodzinne dla samotnie wychowującej matki – 300 zł, świadczenie dla matek, pozostających bez pracy – 1.000 zł, świadczenie wychowawcze z programu 500+ - 500 zł oraz alimenty na drugie dziecko – 500 zł. Sąd zatem przyjął, że na jednego członka rodziny aktualnie (małoletnia, jej siostra Z. i matka A. K.) przypada dochód w wysokości 766 zł – ok. 800 zł (2.300 zł/3osoby).

Oceniając okoliczności istotne dla niniejszej sprawy, w szczególności sytuację finansową małoletniej i jej rodziców, Sąd przyjął, iż gdyby M. J. (1) mieszkała z ojcem i matką to uzyskiwaliby dochód ok. 6.000 zł miesięcznie (biorąc pod uwagę wzrost wynagrodzenia zmarłego i jego perspektywy zawodowe oraz okoliczność, że matka małoletniej mogłaby podjąć pracę, a aktualnie nie ma i utrzymuje się z różnych świadczeń w wysokości 2.300 zł miesięcznie), tj. 2.000 zł na jedną osobę. Gdyby było rodzeństwo to $6.000\text{zł} : 4 = 1.500\text{zł}$. Z powyższego przeliczenia oraz aktualnej sytuacji finansowej małoletniej wynika, że jej sytuacja jest gorsza, niż jakby ojciec żył. Należy wziąć pod uwagę różnicę w potencjalnych zarobkach rodziny i aktualnych, tj. ok. 800 zł oraz wiek małoletniej – do ukończenia przez nią 18-go roku życia i wyliczyć potencjalną wartość szkody w postaci pogorszenia sytuacji finansowej małoletniej. A zatem $12\text{ m-cy} \times 18\text{ lat} = 216\text{ miesięcy} \times 800\text{ zł} = 172.800\text{ zł}$. Wskazana kwota mogłaby zostać przeznaczona np. na ułatwienie startu w życiu małoletniej w postaci chesnego na studia, wkładu na zakup mieszkania itp. Jest to tylko jedyny wymierny materialny ubytek w sytuacji życiowej, do którego dochodzą dodatkowe trudne do wymierzenia straty.

Zdaniem Sądu wskutek śmierci B. J., jego córka utraciła pomoc zarówno w sferze materialnej jak i w zakresie wsparcia i opieki. Poszkodowana utraciła też realną możliwość poprawy warunków życia. Gdyby M. miała oboje rodziców pracujących na pełnym etacie, to jej sytuacja materialna byłaby lepsza. Nie można również pominąć tego, że sytuacja poszkodowanej uległa pogorszeniu także z powodu utraty wsparcia w nadchodzącym w jej życiu okresie dojrzewania i wchodzenia w dorosłość. Niewątpliwie, gdyby ojciec żył wspomagałby córkę zarówno na co dzień jak i ważnych dla każdego człowieka przełomowych chwilach tj. choćby zawarcie małżeństwa czy narodziny dzieci. Ma to wymiar również stricte materialny, gdyż zgodnie z doświadczeniem życiowym to właśnie rodzice organizują swoim dzieciom wesele, opiekują się wnukami, zapewniają choćby minimalne zabezpieczenie majątkowe na start w dorosłym życiu czy obdarowują je prezentami. Niewątpliwie strata ojca i pozbawienie jego wpływu wychowawczego stanowi krzywdę moralną dla osieroconego dziecka, ale także pozbawia je na przyszłość pomocy, jakiej zwykle rodzice udzielają dzieciom. Wiąż pomiędzy rodzicem a dzieckiem jest więzią tak swoistą, że rodzic udziela dziecku pomocy często kosztem ograniczenia własnych potrzeb. Rodzice podejmują wszelki trud, by swoim dzieciom zapewnić spokojną przyszłość. Często latami oszczędzają, by zapewnić dzieciom stosowną edukację i start w dorosłe życie.

W tych okolicznościach, mając w szczególności na uwadze młody wiek poszkodowanej, potrzeby emocjonalne i okres czasu, przez jaki potrzebowałaby ona wsparcia ojca, za sumę stosowną w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. oraz zakaz orzekania ponad żądanie pozwu, wskazany w art. 321 par. 1 kpc Sąd uznał za zasadną kwotę 150.000 zł.

Mając na uwadze wszystkie powyższe rozważania, Sąd orzekł jak **w punkcie 1** sentencji wyroku, zasądając na rzecz małoletniej łącznie kwotę 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz znacznego pogorszenia sytuacji życiowej małoletniej M. J. (1) w wyniku śmierci ojca B. J.. Odnośnie określenia początkowej daty płatności odsetek, to zgodnie z art. 455 k.c. – dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, a termin spełnienia świadczenia wyznacza przede wszystkim treść zobowiązania. Termin ten może też wynikać z właściwości zobowiązania. Jeżeli nie można go oznaczyć według pierwszego lub drugiego kryterium, to wówczas zobowiązanie ma charakter bezterminowy. O przekształceniu takiego zobowiązania w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do wykonania. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W niniejszej sprawie powód domagał się odsetek od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty. Pozew pozwanemu został doręczony w

dniu 1 grudnia 2014 r. (k. 15). W ocenie Sądu pozwany ze spełnieniem świadczenia opóźnia się od dnia następnego, tj. od dnia 2 grudnia 2014 r., albowiem dzień 1 grudnia 2014 r. był ostatnim dniem na spełnienie świadczenia.

Tym samym Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 2 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty w zakresie roszczeń dotyczących zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jak i pogorszenia się sytuacji finansowej małoletniej.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd oddalił roszczenie o zasądzenie renty od pozwanego na rzecz małoletniej w wysokości 1.200 zł miesięcznie oraz roszczenie odsetkowe w części w jakiej dotyczyło ono wskazania dnia 1 grudnia 2014 r. (dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu) jako początkowego terminu zasądzenia odsetek.

Zgodnie z art. 446 § 2 k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

Uprawnionymi do otrzymania tzw. renty obligatoryjnej są osoby, w stosunku do których ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny. Obowiązki takie przewidują art. 23, 27, 60, 128 i n. kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Przy czym istotnym jest, czy spełnione są przesłanki, od realizacji których zależy istnienie obowiązku alimentacyjnego, a bez znaczenia jest, czy zmarły faktycznie te obowiązki wykonywał. Zasądzenie renty obligatoryjnej nie jest zależne od tego, czy obowiązek alimentacyjny zmarłego był stwierdzony prawomocnym wyrokiem ani od tego, czy zmarły obowiązek ten wypełniał. Roszczenie o rentę nie jest również zależne od tego, czy istnieją inne osoby zobowiązane do alimentacji w dalszej kolejności niż zmarły. Jednakże w sytuacji, gdy istnieją osoby zobowiązane w tej samej kolejności (art. 129 § 2 k.r.o.), to sąd, przyznając rentę, powinien tę okoliczność wziąć pod uwagę.

W procesie odszkodowawczym sąd musi ustalić, czy w świetle przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego roszczenia alimentacyjne byłyby zasadne i przez jaki okres. Zasądzona renta nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o. (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c. (por. G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 440).

Do renty ma prawo także dziecko poczęte (nasciturus), lecz nienarodzone jeszcze w chwili śmierci ojca (wyrok SN z dnia 4 kwietnia 1966 r., II PR 139/66, OSNCP 1966, nr 9, poz. 158).

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia na rzecz małoletniej renty w wysokości 1.200 zł miesięcznie. Sąd ustalił, iż matka dziewczynki uzyskuje dochody w wysokości 2.300 zł miesięcznie. Ponadto mieszka z rodzicami, którzy wspierają ją finansowo oraz pomagają w opiece nad dzieckiem. A. K. pobiera rentę rodzinną po ojcu na rzecz małoletniej w kwocie 800 zł miesięcznie. Odnosząc się do kosztów utrzymania dziecka, Sąd uznał, iż kwota wskazana przez A. K. w wysokości 1.200 zł miesięcznie jest adekwatna do potrzeb i rozwoju dziecka 3-letniego.

Jakkolwiek zmarły byłby zobowiązany do alimentowania dziecka, to matka małoletniej również w świetle przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jest zobowiązana do ponoszenia kosztów utrzymania dziecka, nie tylko poprzez osobiste starania w rozwój i wychowanie. Skoro A. K. uzyskuje dochody, nie można oczekiwać, że ewentualnie pozwany w całości pokrywałby koszty utrzymania małoletniej. Kwota 1.2000 zł powinna uwzględniać zakres alimentacji obu rodziców.

Z okoliczności sprawy wynika, że małoletnia otrzymuje rentę rodzinną po ojcu w wysokości 800 zł. W judykaturze przyjmuje się, że przepis art. 446 § 2 k.c. uzależnia skuteczne domaganie się zasądzenia renty od istnienia obowiązku alimentacyjnego po stronie osób zmarłych (art. 128, art. 133 k.r.o.), ich możliwości zarobkowych i majątkowych oraz zakresu potrzeb uprawnionego (art. 135 § 1 k.r.o.). Renta ma charakter odszkodowawczy, stanowi wynagrodzenie straty, jakiej doznała osoba uprawniona do alimentacji przez niemożność uzyskania świadczenia zezwalającego na zaspokojenie jej wszystkich potrzeb. Zmierza zatem do restytucji, w granicach możliwych do

zrealizowania, stanu rzeczy, jaki istniał w chwili zdarzenia wywołującego szkodę. Określenie wysokości należnego uprawnionemu świadczenia uwzględniać powinno kwotę, jaką zobowiązany alimentowałby go oraz otrzymywaną od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rentę rodzinną. Przy ustalaniu zakresu zobowiązania zmarłego, który był obciążony obowiązkiem alimentacyjnym, sąd musi dokonać oceny nie tylko rzeczywiście uzyskiwanych przez niego dochodów, ale jego możliwości zarobkowych. Wyznaczenie tych możliwości powinno być oparte na realnych podstawach, przemawiających za tym, że z dużym stopniem prawdopodobieństwa zmarły osiągnąłby oznaczone dochody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2010 r., sygn.. akt I CSK 702/09, LEX nr 688668). Renta odszkodowawcza przewidziana w art. 446 § 2 k.c. ma na celu wyrównanie szkody poniesionej przez śmierć osoby obowiązanej do alimentacji. Szkada taka nie występuje, jeżeli została pokryta w całości rentą z ubezpieczenia społecznego, którą otrzymuje osoba uprawniona do alimentacji ze strony zmarłego rodzica (wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 marca 2006 r., sygn.. akt II C 1/06).

Reasumując, uzyskiwana przez małoletnią renta rodzinna po ojcu z ubezpieczenia społecznego zostaje zaliczona na poczet renty odszkodowawczej wynikającej z art. 446 § 2 k.c. Charakter świadczenia z art. 446 § 2 k.c. w pełni odpowiada treści art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 128 i art. 133 k.r.o. Tym samym obowiązek alimentacyjny po stronie ojca (zobowiązanego) wyczerpuje renta rodzinna (brak przesłanek by obciążać w tym zakresie pozwanego). W pozostałym zakresie A. K. zobowiązana jest do alimentacji dziecka. Matka małoletniej uzyskuje dochody w wysokości 2.300 zł miesięcznie (łączenie z rentą rodzinną). Zatem jest w stanie zapewnić córce niezbędne koszty utrzymania w wysokości 400 zł (1.200 zł – 800 zł = 400 zł, tj. część przypadająca na matkę). Poza tym matka małoletniej deklaruje w toku postępowania, że chce wrócić do pracy, jak młodszą córką pójdzie do przedszkola, co oznacza, że zmienią się jej możliwości zarobkowe i dochody, mogąc tym samym alimentować córkę w wyższym zakresie. Z powyższych względów roszczenie o rentę nie zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu Sąd orzekł **w punkcie 3** wyroku. Na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd koszty procesu wzajemnie zniósł między stronami.

W razie częściowego uwzględnienia żądania pozwu znajduje zastosowanie art. 100 k.p.c., który ustanawia zasadę, że w takiej sytuacji koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Decyzja o tym, czy koszty winny być wzajemnie zniesione czy stosunkowo rozdzielone powinna być oparta na zasadzie słuszności. Wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym i zarazem wysokość kosztów każdej ze stron jest zbliżona (vide:

wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 14 listopada 2013 r., III Ca 694/13, LEX nr 1716509). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 października 2012 r. w sprawie IV CZ 68/12, LEX nr 1232621), w którym stwierdził, iż podjęcie postanowienia w oparciu o art. 100 zd. 1 k.p.c. wymaga ustalenia proporcji między zgłoszonymi a uwzględnionymi żądaniami i zarzutami stron a wynikiem procesu. Jeżeli strony w równym lub zbliżonym stopniu wygrały i przegrały proces, a poniesione przez nie koszty nie pozostają w dysproporcji, właściwym rozstrzygnięciem jest zniesienie wyłożonych kosztów postępowania.

/-/ SSO Iwona Godlewska